

Secció de Lleida

Any I

Dijous 24 Setembre del 1936

Número 4

Es a «El Magisterio Español» de Madrid del dia 15 de setembre, periòdic d'ensenyança contro-

lat per la F. E. T. E. que s'hi llegeixen unes declaracions del Ministre d'Instrucció Pública i del Director General de 1.ª Ensenyança, que la majoria de nosaltres ja coneixem.

Parlen de creació d'escoles d'una manera tal que nosaltres, considerant les especials circumstàncies dels moments presents, creiem, pel que diuen que són fruit d'uns ardents desitjos que els menen i que qui ho sap fins a quin punt podran ésser satisfets, ja que actualment els crèdits hauran d'ésser primer per a la guerra, després també per a la guerra i sempre mentre ella duri. Respecte a la transformació dels palaus de plaer—dels quals fins ara havia gaudit la burgesia—en escoles per als fills del poble, també creiem que això serà possible a Madrid, València i altres poblacions i províncies, però a Lleida i altres poblacions que cauen dintre la seva demarcació provincial, ja veurem si es farà, ja que no solament els palaus, sinó també els mateixos edificis que eren destinats fins el 19 de juliol a escoles de religiosos, han passat ara a ésser propietat dels partits polítics i sindicats per a convertir-los en els seus locals socials, evidenciant amb això una manca d'interès per a les coses d'ensenyança o un egoisme sempre censurable.

I així no és estrany que després d'haver designat el nostre Comitè un company per a resoldre aquest aspecte locals del problema múltiple que és el de donar escola a tots els nens de Lleida, aquest s'hagi trobat en més d'una ocasió desanimat al veure que per a les 9.000 criatures que té la ciutat dels 3 als

El problema «locals»

14 anys, aquesta no disposava de més edificis profitables que els pocs que ja hi havia destinats a es-

coles de l'Estat abans d'esclatar l'actual guerra.

En un principi el problema exigia una solució per al dia 1 de setembre segons una O. de Madrid, però fou tan manifesta la seva impossibilitat i no solament a Lleida sinó arreu de Catalunya que pocs dies després de l'O. de Madrid en sortia una de la Generalitat disposant la conveniència de que fos resolt per al primer d'octubre reconeixent amb aquesta la inoportunitat de la primera.

Però si és necessari començar el curs el primer d'octubre, Lleida-ciutat podrà fer-ho pels locals, gràcies a la F. E. T. E. Ara bé, no demanem condicions d'aquestes escoles. No vulguem entretenir-nos en l'examen de les mateixes perquè no les admetriem, i ens avergonyiria. Tenim uns locals que són com són, i és el màxim que s'ha pogut fer. Que consti que si no són millors no és per negligència ni desinterès nostres

I als pobles? Ha vingut a passar el mateix d'ací. L'escola dels frares o de les monges l'han feta servir per a Hospital de Sang o local del partit A o B; després s'ha hagut de recórrer a la construcció i enderrocamment, embans d'un pis requisat que no té pati, ni llum, ni res per a què els infants de la localitat no es quedessin sense local-escola quan es comenci el nou curs.

Mentre no n'hi hagi algun que ni embans ha sabut fer i estigui esperant que s'acabi la guerra per a deixar lliure l'edifici i aleshores començar l'escola. Per aquests sembla que encara hi ha una solució i és l'escola duplicada.

Inscriure's al nostre Sindicat, és el que imposa el moment actual

L'Escola Nova Unificada

El problema de la creació d'Escoles

Aquest problema, una vegada resolt, comportarà que no hi hagi cap nen comprès dins de l'edat escolar que no pugui ésser atès degudament en el què es refereix a la seva instrucció i educació. Escola per a tots! Problema a primera vista senzill, però complicat i difícil al tractar de plantejar-lo en el terreny de la realitat.

I no ho sembla. Si en una localitat, per exemple, hi ha quatre mil nens compresos en l'edat escolar, assignant a cada escola per terme mig cinquanta nens, el nombre d'escoles necessari en dita població seria de vuitanta. Un senzill problema de dividir! Molt fins a cert punt amb raó. Trobem exagerat el nombre de ciuquanta criatures per escola i el rebaixem a quaranta, trenta, vint-i-cinc..... Qüestió senzilla de canvi de divisor. Un petit augment en el quocient.

Però... no totes les escoles han d'ésser de la mateixa classe ni del mateix tipus. Cada categoria de nens vol un categoria distinta d'escola: escoles maternals, pàrvuls, elementals, de retrassats, de ben dotats, d'anormals. Quants nens de cada una d'aquestes categories existeix en la població? A totes elles se'ls ha d'assignar el mateix número? A totes se les ha de col·locar en idèntiques condicions?

A més és necessari tenir en compte que tota escola de nova creació necessita: local, mobiliari, material i personal adequat. Això fa que el problema tant en l'ordre tècnic com en l'econòmic, sigui més complicat del què semblava a primera vista.

L'any 1931, el Govern provisional de la República, amb decret del 31 de juny, fixà en 27.151 el nombre d'escoles necessàries per atendre tota la població escolar d'Espanya. El criteri que serví per a fixar aquest número fou el més amunt esmentat. Es traçà un pla per a resoldre el problema de la creació de les escoles en cinc anys: 7.000 escoles el primer, i 5.000 en cada un dels res-

tants. Però la trista realitat política del nostre país féu que es frustrassin aquests bon propòsits. El ritme de les escoles s'interrumpí i no es dotà el poble del número d'escoles necessàries.

Hi ha quelcom més greu encara. La República no renovà la legislació que reglamentava la solució d'aquest problema. Venia aplicant-se l'O. del 21 d'abril del 1917 en la formulació i tramitació d'expedients. Segons aquesta ordre, encara que l'Estat ajudava econòmicament els Ajuntaments dotant l'escola amb personal competent i d'una quantitat fixa anyal per a les atencions de material, la dotació de locals i mobiliari d'instal·lació quedava a càrrec i iniciativa de les corporacions municipals. Els resultats no es feren esperar. Aquells Ajuntaments que disposaven de mitjans suficients o els components del qual sentien entusiasme pels problemes culturals, tingueren les escoles que volgueren. Si els pobles no ho demanaven, ningú els ho imposava. Així la creació d'escoles es féu d'una manera un bon xic desordenada. Petits llogarrets amb escàs nombre de població escolar foren dotats amb la corresponent escola. Nuclis nombrosos de població persistiren amb escoles en les quals calia amuntegar vuitanta, cent i àdhuc cent vint nens, i per afegidura locals sense condició.

I això no pot continuar d'aquesta manera. El Comitè de l'Escola Nova del Segrià s'ha preocupat, per pròpia iniciativa d'atendre a la creació d'escoles necessàries per a la substitució de l'ensenyança donada per les congregacions religioses. Ha proposat, aprofitant els locals i mitjans disponibles, la creació de nombroses escoles en tota la província en aquells pobles on existia l'ense-

nyança congregacionista. Ens sembla molt bé la seva proposta i admirable la iniciativa. Els pobles han promés correspondre a la seva realització amb entusiasme i actualment s'estan efectuant les obres d'adaptació de locals i l'adquisició de mobiliari que s'ha cregut necessari de moment.

Però queden aquelles poblacions que no tenien ensenyança congregacionista i no compten ni amb el nombre ni la classe d'escoles que necessiten. Cal emprendre també la seva creació el més aviat possible. Falta l'aportació de l'Estat. Per a aquestes creacions és necessari no solament personal i material, sinó també locals i mobiliari i material de primera instal·lació. Del problema de la construcció de locals ens n'ocuparem en un altre article pròxim.

Cal tenir en compte també la classe d'escoles que s'han de crear; no deuen oblidar-se les escoles maternals ni les de pàrvuls. No deuria haver-hi cap població important que no en tingués de les primeres ni cap poble on manquessin les segones. Cal també organitzar estadístiques de nens retrassats, ben dotats, anormals (cecs, sord-muts, anormals, psíquics, etc.) i concentrar escoles d'aquest tipus amb internat en aquells nuclis de població on es cregui convenient.

També cal resoldre el problema de la creació d'escoles en els petits nuclis de població rural: caserius, masies, llogarrets, etc. Hem de pensar en les concentracions escolars amb els seus problemes secundaris, però imprescindibles, del transport dels escolars, de les cantines, del personal docent, etc.

Com veiem el problema no és tan senzill com semblava a primera vista. No és tan difícil ni insoluble; però exigeix meditació madura, un pla de conjunt ben estudiat, mitjans econòmics, unió d'esforços, cooperació de voluntats. Cal resoldre'l.

D.

Algunas consideraciones sobre coeducación

Es punto de nuestro programa la coeducación y por lo tanto no voy a hacer ahora su elogio para convencer a los que de sobra están convencidos; pero sí vendrán a cuento algunas reflexiones sobre ello.

En primer lugar, camaradas, hemos de considerar la coeducación de los maestros: la nuestra.

En la mayoría de las escuelas habrá, ante los niños que se coeducan, maestros y maestras. Los niños tienen para los mayores la atención siempre alerta; son las personas mayores su medio y los actos de éstas se marcan en ellos con proporciones exageradas al pasar por su desierta inteligencia. En su ansia de saber deducirá de lo que ve en los que le rodean la razón de las cosas que no comprende. De como los maestros practiquen la coeducación entre compañeros y compañeras deducirán ellos el comportamiento a seguir con sus condiscípulos. Verán en nosotros naturalidad, franca amistad, seriedad sin afectación, a la vez que cordial compañerismo y no se les ocurrirá a las chicas coqueteos ni a los chicos groserías.

Se nos ocurre hacer reflexiones sobre este tema no porque nos asuste la coeducación sino porque empezamos ahora, y niños y maestros estamos educados en separación de sexos, si descontamos los que hayan asistido a las escuelas mixtas, y por lo tanto algunos sentirán algo de extrañeza.

En las escuelas mixtas podemos buscar elementos de comparación para los que temen o desconfían del resultado de la coeducación. En ellas se ha observado siempre la naturalidad; una mayor emulación y como resultado un índice más elevado de conocimiento en las niñas (esto acaso por no perder tiempo en labores inútiles y caras; lo cual no impediría que ya mujeres, supieran coser como sabían guisar). Y además de mayores conocimientos, igual o mayor moralidad.

Hemos observado pueblos que han tenido escuela mixta y pueblos que han tenido escuelas de niños y de niñas. No había mucha moralidad en ellos; pero algo más en las que chicos y chicas han convivido juntos en la escuela.

La coeducación es cosa ya experimentada en instituciones de España y del extranjero, en todos con buenos resultados. En el Instituto Escuela de Madrid y en los que después se han creado en alguna capital más; en los Institutos de segunda enseñanza; en las escuelas mixtas y en algunas graduadas. Pero la verdadera coeducación es la de las escuelas en régimen de internado o semi-internado como en muchas Escuelas Nuevas; en el Orfanato racionalista de Forest (Bélgica) y en otros varios de distintos países. En las Escuelas que están únicamente unas horas, apenas hay problema coeducativo ya que la convivencia es corta; podríamos decir que se trata más de construcción que de coeducación y realmente no es problema. Niños y niñas juegan juntos

en las calles y nadie se asusta. No hay separación más que en donde hay afectación.

Si tan importante fuera la separación, en cada familia nacerían solamente chicos o chicas; y no es así. Y si lo natural es eso, no queremos ir contra la Naturaleza porque los resultados suelen ser funestos; ya que se mutila el espíritu. Nos basta para convencernos de ello examinar los defectos de la educación en separación de sexos.

Los niños son bruscos, no saben tratar a las niñas y por lo tanto tampoco los hombres a las mujeres. Las mujeres más tímidas sufren toda la vida esta falta de igualdad en los caracteres. Unos y otros no se comprenden aún cuando lleguen a amarse. Y cuando llega la hora del matrimonio irán a él pudiendo seleccionar entre los distintos caracteres conocidos antes.

Las objeciones que se suelen hacer a la coeducación carecen de fundamento y de importancia sobre todo la relativa a coqueteos que desaparecen en cuanto pasa la novedad de los primeros días haciendo a las jóvenes menos fatuas. Es la coeducación en ese sentido un elemento importante para la educación sexual, proporcionando una higiene de los lazos psicológicos; obrando una terapéutica en las torcidas inclinaciones y robusteciendo una anatomía reciente y una fisiología futura.

Un argumento que aduce Compayré en contra de la coeducación es que hace a los chicos afeminados y da aires hombrunos a las chicas, argumento que cae por tierra en cuanto observamos que las chicas que tienen hermanos son más femeninas que las que no los tienen.

He querido tomar en consideración este argumento por lo relacionado que está con la teoría de Maraño de procurar una educación muy masculina a los chicos y muy femenina a las chicas para hacer muy hombres a los hombres y muy mujeres a las mujeres. Esto es muy cierto y muy importante; pero importa no confundir. Porque ahora falta estudiar cual es la educación de tipo varonil o de tipo femenino.

¿Diferenciación de tareas? ¿Diferente alimentación? ¿Diferenciación de instintos? Son temas que trataré con más extensión en tema aparte por creerlas muy importantes para los maestros.

Baste por ahora apuntar que el mismo problema habría que plantearse en las familias, y que si en ellas se soluciona no constituye problema en las escuelas coeducacionales.

Réstanos decir en cuanto a lo espiritual y a lo material que ha de inspirar más desconfianza todo lo que va contra la naturaleza que puede hacer derivar hacia aberraciones y todo lo que sea concentración de afectos que explotarían fácilmente. Además que entre dos posibilidades, al fracasar una queda la otra dueña de la situación. Y la separación de sexos ha fracasado

En cuanto al aspecto social, hemos de defender la tendencia socialista de considerar a los niños como futuros trabajadores que han de colaborar juntos al progreso social.

Rusia ha implantado una situación de igualdad entre los sexos empezando por la escuela, que se extiende a la vida social. En ella pues no es de extrañar la coeducación en la escuela.

Pero otros países que no defienden la igualdad de sexos en el derecho y en la vida, también la han admitido. Los Estados Unidos, Finlandia, Noruega, Dinamarca e Italia nos ofrecen ejemplo de ello y en cambio están lejos de reconocer la igualdad de sexos.

Es en fin, un problema relacionado con el de la emancipación de la mujer; por lo cual hemos de ser como mujeres y como maestras las primeras en agradecer y propagar.

En cuanto a la realización de la coeducación es cosa sencilla.

No hay porque separar en mesas distintas a los niños sino redoblar la vigilancia hasta lograr una natural indiferencia difícil de conseguir sólo al principio cuando han sido educados en un sistema de separación que lleva aparejado el considerar a cada niña como novia probable. Y así tienen fama los españoles de no saber hablar con una mujer fuera del tono galante.

No obstante por facilidades del momento podría autorizarse la separación de asientos. En cuanto a los retretes se necesitan dos grupos: para niños uno y para niñas otro; dejándoles ir a horas fijas y siempre con vigilancia. No perdamos de vista que en moralidad no nos gana nadie. Estarán todos los ojos fijos en la aplicación de un sistema que a muchos a muchos, aún inspira desconfianza y recelos.

Otro problema que se nos presenta es con relación a las enseñanzas de agricultura práctica y trabajos manuales que han de comprender la carpintería, encuadernación, costura, etc.

Yo sostendría el criterio de no hacer diferencias hasta llegar a la especialización, puesto que al campo van también las mujeres, y cuando la mujer está enferma y no hay criadas, cuñadas ni suegras, el hombre se verá obligado a guisar y a coserse los botones. Pero como ésto, extendido en otros países, tardará en cuajar en un país de tanto señoritismo como hay en España (sobre todo el señoritismo del sexo) pensamos en la diferenciación de tareas.

Las dos tardes por semana que suelen destinarse a la costura puede una maestra coger las niñas de dos grados y un maestro los niños de aquellos dos grados para hacer prácticas agrícolas o de carpintería.

Realmente no son problemas serios y cada cual puede arreglarlo como mejor le plazca. Por nuestra parte no hacemos sino apuntar ideas para los que estén desorientados.

ANGELA.

Primer día de clase **Noticiari**

12 septiembre 1936. Primer día de clase. Las niñas, a las nueve, esperan ya. Con los puños en alto me saludan ¡Salud!. Se nota un movimiento no acostumbrado: montones de libros por las mesas, papeles rotos, un cuadro—reproducción de uno de los del museo del Prado, que adornan la escuela—descolgado. ¿Qué pasa?

En el fondo de mi conciencia pareceme oír una voz que me informa: es la revolución que, dueña de los espíritus infantiles, por derecho propio se enseñorea en la escuela.

Ellas, de diez a catorce años, al grito de viva la escuela laica, han registrado escrupulosamente todo el recinto escolar. Unas estampitas, halladas en cajones de algunas niñas, las han roto. Los libros de los armarios también han sido revisados y seleccionados con más o menos acierto. La reproducción del cuadro de Murillo «Santa Isabel de Hungría», lo mandan retirar porque es asunto religioso y se sacará cuando estudiemos las obras de Murillo.

No queremos con esto faltar a la gratitud a qué es acreedor el Patronato de Misiones Pedagógicas por la colección de reproducciones que tuvo a bien regalarnos, antes por el contrario, para él nuestro recuerdo.

Con cierto alborozo siguen manifestándose que se han personado en el Comité a pedir lo que en justicia les corresponde: que se requiese para la escuela un reloj, una máquina de escribir y una radio.

Les oigo y quedo atónita. A través de estas manifestaciones vislumbro la forma que la revolución toma en sus conciencias. Quieren destruir, sí; pero lo inútil; nunca aquello que creen aprovechable para la transformación de una vida más justa y en la que solamente el trabajo, dentro de una máxima honradez y justicia, sea la fuente y base de la organización social.

La semilla por mí sembrada durante largos años no se ha perdido. En mis alumnas ha bastado la lección vivida en la calle durante los gloriosos días de la revolución para que aquella fructificara; y yo haya podido gozar del hermoso espectáculo de ver la comunidad escolar como de una manera libre, ordenada y razonadamente destruía los escasos restos del pasado y exigía los elementos de trabajo del porvenir. ¡Adelante muchachas!

M.ª GUADALUPE BADENES.
Barbastro, septiembre.

F. E. T. E.

A tots els afiliats al Sindicat que resideixin a Lleida se'ls comunica que si els interessa rebre el periòdic F. E. T. E. passin per la seva redacció a deixar l'adreça.

S'ha rebut una àmplia comunicació d'uns mestres de Barcelona que estan organitzant unes centúries amb mestres de la F. E. T. E. de tota Catalunya per a veure si de Lleida n'hi ha algun que hi vulgui pertànyer. La iniciativa lloable dels companys de Barcelona s'ha de portar a la seva completa realització i d'ací Lleida que ja hi tenim una nutridíssima representació es d'esperar que encara se n'hi afegirà algun per la qual cosa pot dirigir-se a aquesta oficina de la F. E. T. E. o directament a: F. E. T. E. - Lena Imbert, Comissió organitzadora, Diputació 277-Barcelona.

S'espera d'un moment a un altre un camió que procedent de Terrassa ha de portar llana per a repartir per ací i procedir immediatament a la confecció de jerses per als nostres germans del front.

C. E. N. U.

S'ha traslladat a Barcelona una comissió del C. E. N. U. per tal de tractar d'un assumpte de gran interès per la comarca.

Es treballa activament en l'habilitació de locals i mobiliari per escoles per tal de poder començar el curs el dia primer d'octubre com està disposat.

Totes les comunicacions i consultes pel C. E. N. U. cal dirigir-les al seu domicili, que es als baixos de la Generalitat.

Generals

Si en el número 2 de F. E. T. E. en la part *Noticiari* i més concretament en la relació de partits amb expressió del què en cada un s'havia recaptat per als Hospitals de Sang,

hi mancava el de Solsona, no és pas perquè allí no els descomptessin com es féu en els altres, sinó que el seu habilitat envià directament a Barcelona la suma recollida.

Tal com s'havia anunciat en el número anterior, el dia 22 a les deu del matí i a l'Escola Normal tingué lloc una Assemblea General Extraordinària per a la renovació del Comitè. Després de l'informe del Secretari al qual seguí un ample nombre de consideracions, es procedí a l'elecció que donà per resultat els noms següents: Lluís Aige i Ferrer, Josep Alcobé i Biosca, Pau Farrús i Solà, Màrius Aleixandre Sariñena i Josep Vilalta i Pont.

Quan ja poc mancava per a terminar l'Assemblea abans referida, ens donaren la nova de què els nostres companys que composaven la columna sanitària de la F. E. T. E. estaven a punt de partir cap al front. Aquests companys nostres que comptaven amb l'apoi moral de tots s'han vist voltats pels que encara som ací i en els nostres i comportament de cada un hauran pogut veure pintada la salutació que en els últims moments els dirigíem. S'ha posat en marxa el cotxe i una munió de punys enlaire ha fet una muralla que els haurà demostrat la confiança que teníem de què els acompanyarà l'èxit.

De la Secció

Es trasllada a Josep Servat l'Ordre de la Direcció general d'ensenyament primari concedint-li el dret al reingrès a l'ensenyança.

—Es tramet a la Direcció general de Deute i Classes Passives l'expedient de jubilació de la Mestressa de Curullada (Granyanella), Èmilia Belio Lafuerza.

—Es tramet a la Direcció general d'ensenyament primari la instància dels Mestres: Gonçal Castro, Cecília Latre, Felixa Ariz, Aleixandrina Grassi i Àngela Garcia sol·licitant percebre havers per aquesta ex-provincia.

.....
Impremta Sol-Tel. 2173-Lleida